

12

F. 5. num. 8.

~~777/40~~

4

P. 332,

DE NATIS
 EX MATRIMONIO VASALLI 9
 CVM DISPENSATIONE PRINCIPIS
 INITO A SVCCESIONE IN FEVDA
 HAVD EXCLVSIS

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE
 PRAESIDE

CHRISTIANO RAV

I. V. D. ET PROF. PVBL. EXTRAORD.

A. D. XIX. IVNII MDCCLXXVII

H. L. Q. C.

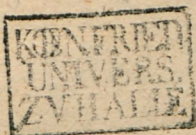
DISPV TABIT

FRIDERICVS LVDOVICVS STIEGLITZ

LÍPSIENSIS

LIPSI AE

EX OFFICINA LANGENHEMIA

8

DE KATHE
EX MALINOMHO VASALLI
CUM LIBERATIONE PLEBIS
SINO A REVERENDI IN XPO
PATRI ARCHIEPISCO
HILDEBRANDI EPISCOPI

CHARITATIVO RAV

INDEBITE SUBJUGATI

EXCELLENTISSIMO
ATQVE
ILLVSTRISSIMO DOMINO
DOMINO
FRIDERICO LVDOVICO
DE WVRMB,

DYNASTAE CLIENTELAE GROSSEN-FVRRAE
SERENISSIMI DVCIS SAXONVM ELECTORIS ADMINISTRO
REIPVBL. GVBERNANDAE ET COMITI CONSISTORIANO,
DELEGATORVM AD COMMERCIA REGENDA
DIRECTORI, ORDINIS IMPERIALIS
S. IOSEPHI EQVITI

PATRONO INDVLGENTISSIMO

EXCELLENTISSIMO
ILLUSTRISSIMO DOMINO
FRIDERICO LAVDOVICO
DE WVRMB.
DYNASTAE CHRISTIANAE GROSSE
SERRASSINI DUCIS SARDINIAE LIGURIAE ADMIRALIS
REI/DE TURCICAE ET COMITIS CONSTANTINOPOLITANAE
DELEGATORVM AD COMMERCIUM REGENDVM
DIRECTORIS ORDINIS IMPERIALIS
S. IUSTITIAE FOVIT
PATRONO INDULGENTISSIMO

Quod splendidissimo NOMINI TVO libellum hunc
inscribere sum ausus, tenuem licet, nec ipsi eius
auctori, a quo totus in potestatem meam tra-
ditus, visum satis dignum praestantissima doctrina et summo
acumine TALIS ac TANTI VIRI, cui offerri debebat, eius
quidem consilii gravissimas causas habuisse mihi videor, fortasse
nec iis adeo improbandas, qui caeteroquin temeritatis cuiusdam
me arguere possent, quod TE, VIR ILLUSTRIS-
SIME, ne-
gotiis maxime arduis continuo intentum, et in saluberrimis de re-
publica, cuius partes gubernandae a SERENISSIMO PRIN-
CIPE TVAE dexteritati commissae sunt, consiliis capiendis
perpetuo occupatum, interpellare aut morari sustinui. Praeter-
quam enim, quod specimen diligentiae editurus, TIBI potissimum,
qui liberalium artium et iurisprudentiae peritissimus atque elegan-
tissimus aestimator palam ab omnibus praedicaris, non incommo-
de studiorum rationem me reddere et posse et debere, existimaui:
ipsa etiam recordatio iucundissima profecto insignis illius indulgen-
tiae, qua olim patrem meum defunctum ornasti, a me poscere
videbatur, ut, quam primum fieri posset, TIBI pietatis atque
observantiae aliquod monumentum ponerem. Accipe igitur VIR
EX.

EXCELLENTISSIME pro eximia illa ac profusis singulari,
quam in TE omnes venerantur atque suspiciunt, beniuolentia hunc
libellum, animi mei sensu gratitudinis et cultu excellentissimarum
TVARVM virtutum plenissimi testem integerrimum, ac patere
simul clientelae et fidei TVAE, qua tot bonis frui licet, etiam
me commendari. In quam quidem si recipi a TE mihi contige-
rit, uti reliquis meae vitae felicitatibus satis prospectum putabo, ita
vicissim omni ingenii alacritate, viriumque summa contentione in
eo connitatur, ut in studiis litterarum perseverando, TVA que immor-
talia in patriam remque publicam merita simul venerando, mu-
nificencia TVA liberalitateque dignissimus semper reperiar. Im-
mortalis Deus cunctorum, quibus humana fortuna censerit solet,
bonorum auctor et benignissimus largitor, seruet TE diutissime in
ILLVSTRISSIMAE DOMVS TVAE splendorem, in uni-
versae patriae, quae TE vehementer amat, utilitatem, in solatium
denique TVORVM clientum, quorum pro TVA incolumitate
votis has suas preces addidit

ILLVSTRISSIMI TVI NOMINIS

cultor devotus

FRIDERICVS LVDOVICVS STIEGLITZ

Natos e matrimonio, quod Vasallus cum persona intra gradum prohibitum accedente Principis venia contraxit, a successione in clientelam haud arceri, cum hac scriptiuncula ostendere in animum induxissim, facile praevide, exituros esse non nullos, qui mihi exclamarent: At quorsum haec? an vnquam aliquis ea de re dubitavit? Poteratne aliud et grauius maioribusque implicitarum difficultatibus argumentum academico libello illustrandum deligi, quam hoc, in quo vires ingenii periclitatus es? At enim vero, quod pace ipsorum dictum velim, rem profecto non tantopere expeditam reperi, ac fortasse aliquibus videri possit. Nam quemadmodum beneficiarii iuris doctrinae ea pars, quae de successione in feudum praecipit, in vniuersum plena est materiaram, super quibus in-

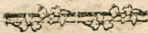
rerpretes sententiam rogati diuersimode respondere soleant: ita hoc ipsum, quod explicare adgressi sumus argumentum, non omni penitus opinionum diuortio caruisse dici potest. Et cum praeterea ipsa res, licet raro tamen nonnunquam, vt certe forensium Iure consultorum scripta testantur, in vsu ipsisque rerum argumentis obuenerit, profecto haud male operam collocasse existimandus erit, qui diuersas de ea doctorum virorum sententias recensere, et accurate examinare, adiecta simul sua opinione, rationibus quantum fieri poterat firmata, instituit.

I.

*Nati e matrimonio Vasalli cum Principis dispensatione inito,
an in feuda succedant? controuersum. Varias
Ictorum sententiae.*

Equidem hanc specialissimam quaestionem tractaturus non denuo disquiram, qui fieri soleat, vt, quam quidem rationis dictamen, cuius auctoritate aeternae veritates definiuntur, non improbavit cognatorum propiorum et adfinium coniunctionem, vti iam dudum CHRIST. THOMASIVS *inst. iur. diuin. lib. III. c. 2. n. 220. ad 247.* et IO. GOTTL. TREVERVS ad SAM. PUFFENDORFF. *de Offic. hom. et ciu. lib. II. c. 2. §. 8. p. 414. sequ.* enicerunt, sed solae leges Diuinae positivae atque insuper Romani et Canonici Iuris sanctiones, easque, qui sequuntur hodierni prouinciarum ac regionum mores damnant, Principes tamen nihilofecius nonnunquam permittant, eique vim iustarum nuptiarum tribuant. Satis enim constat, Principem, quoniam ex Iuris Publici Vniuersalis principiis ei liberum est, vnum alterumue ciuium ab obligatione legis communis in casu quo-

quodam peculiari eximere, (vid. IVST. HENN. BOEHMERVS in *Introduct. in Ius Publ. Vniu. P. Sp. lib. II. c. 3. §. 68.* et GOTTFR. ACHENWALLIVS in *Iur. Nat. part. post. lib. III. Sect. 2. tit. 1. §. 115. p. 100.*) aut ipsū quoque, aut certe per eos, quibus hanc facultatem delegauit, singulis ciuium suorum gratiam facere posse, vt in gradibus alioquin prohibitis matrimonium inire queant. Id vnum tantum non omitam annotare, quod et e natura rei intelligitur, eiusmodi coniunctionem, quae absque Principis venia incestuosa fuisset, tunc si haec accessit, plane non premi incommodis atque molestiis iis, quae alioquin illegitimum confortium comitari solent, quandoquidem neque parentes metuent poenam incestui statutam, neque liberi ex isto coitu nati iudicabuntur exsortes iurium, quibus fruuntur legitimi, sed in potestate parentum erunt, eorum conditionem sequentur, et ideo quoque in bona a parentibus siue testato siue intestato mortuis relicta succedere poterunt. Et successionem quidem in allodia etsi his nemo temere negavit, an tamen feuda quoque, extincto Vasallo possessore ad liberos illius e tali matrimonio procreatos, secundum legem inuestiturae successionis iure deuolui possint, de eo interpretes inter se haud conueniunt. Horum igitur diuersas sententias nunc placet commemorare. Et IO. HENR. BERGERVS quidem in *Elect. Iurisprud. crim. p. 356.* et in *Oecon. Iur. lib. II. tit. 4. th. 37.* BALDI Vol. III. *Conf. 129. n. 4.* auctoritatem secutus, natos e matrimonio, quod in gradu per Ius Diuinum prohibito cum Principis tamen dispensatione initum est, ad successionem in feuda admittendos censet, eademque est sententia IO. CASP. HORNII in *Respons. Class. 3. Resp. 25. p. 219.* si agnati in matrimonium tale consenserunt, et iuri suo ante filios eiusmodi ad successionem

perueniendi in horum fauorem renunciarunt. Idem tamen in *Iurispr. Feud. Longob. cap. XV. §. 4.* paulo aliter rationes subduxit, et discrimine excogitato inter natos e matrimonio, quod humana lege quidem damnatur velut incestuosum, attamen cum Principis venia contractum est, et inter eos, qui e nuptiis iure diuino prohibitis prodierunt, illos in clientelam succedere posse statuit, minime vero hos, si vel maxime Princeps eiusmodi coniunctionem ineuntibus gratiam fecisset. Quod et placet *BVRCH. GOTTH. STRVVIO*, qui in *Iurispr. Feud. cap. IX. §. 209.* scribit: *incestuosi nati ex matrimonio lege humana prohibito succedunt, minime vero qui ex matrimonio iure diuino prohibito prodierunt, etiamsi dispensatio Principis interuenerit.* Contra vero *SAM. STRYCKIUS de success. ab intest. disp. 1. cap. 2. thes. 69.* filios e matrimonio, quod ius Diuinum habet pro incesto, editos, etiamsi parentes veniam Principis, quin etiam ipsius summi Pontificis et territorialis domini confirmationem impetrassent, successionis in beneficia expertes declarat, et *IO. BALTH. WERNHERVS obseru. forens. select. Part. VII. Obs. 179.* qui ab hac sententia non alienum se professus est, manifesto contendit, proximum agnatum cum nato e nuptiis talibus de successione in feudum litigantem, si vel maxime eum, cum patri accedente Principis dispensatione matrimonium hoc ineanti, inuestitura tribueretur, haud contradixisset, aut interposita protestatione iura sua tuitus esset, nihilofecius vrgere posse, filium ex isto coitu ortum intuitu ipsius spurium haberi, ipsumque huic ob fortius ius, quod habeat ad successionem in feudum perueniendi, esse praefendum et beneficio inuestiendum. Vtraque sententia nititur rationibus, quas examinis trutinæ subire

cerere

cere operae pretium erit, vt appareat, vtra fortior altera et iuris analogiae conuenientior habeatur.

II.

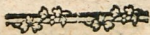
In allatis exemplis matrimoniorum, quae Vasalli cum Principis dispensatione contraxisse dicuntur, viri docti falso deprehendunt species dispensationis in gradibus lege diuina prohibitis. Aduersus hanc dispensatio non obtinet.

Ante vero, quam ad id accedamus, paucis in vniuersum obseruari meretur, humani quid passos esse viros doctos harum diuersarum opinionum defensores, quando sibi persuaserunt, in speciebus allatis occurrere exempla dispensationis aduersus impedimenta matrimonii, quae e prohibitione diuina expressa oriuntur, impetratae. Quod enim apud BERGERVM in *Elect. Iurispr. crim. c. l.* in responso ab ordine ICTorum Wittebergensium ad interrogatorium D. I. E. S. versus W. M. Iulio 1706. dato continetur exemplum dispensationis, quam non nemo a Rege Poloniae et Electore Saxoniae, cuius in territorio bona sita habebat, et tandem quoque hoc intercedente, a Duce Saxo Vinariensi, cui ab officiis erat, impetrauit, qui mortua priore uxore huius germanae fororis filiam in matrimonium duxerat, id profecto non sinit speciem dispensationis aduersus legem diuinam, licet Consistorium Vinariense matrimonium, quia habebat pro tali, quod iuri diuino repugnaret, antea nullum atque irritum declarauerit, coniugesque ab omni prorsus cohabitatione abstinere iusserit. Eodem modo res se habet cum exemplo illo, quod responsum Iudicij Prouincialis Marchionatus Lusatae inferioris

Mense

Mense Aprili ao. 1708 datum complectitur ab HORNIO in Resp. c. l. exhibitum, in quo proponitur quidam Comes Hassio-Casselanus simul in ducatu Würtembergico bona sita possidens, sororis filiam accepta a domino suo territoriali Principe Casselano venia uxorem duxisse, cuius matrimonii veram rationem, cum postea in terram Würtembergensem, in qua dispensationem nullam petierat nec obtinuerat, concessisset, constituta fortunarum sede in praediis ibi sitis, Consistorium sciscitavit, et accurate quoque cognovit. Nam haec ipsa species non praebet exemplum dispensationis aduersus legem diuinam impertitae. Et ipse HORNIVS c. l. faterur, matrimonium hoc ex quorundam Theologorum et Ictorum sententia Iuri diuino non contrariari. Nec tandem species a STRYKIO c. l. allata, vbi quis concubinae suae sororem antea compressam postea vi Pontificiae dispensationis uxorem duxerat, aut altera illa, quam adduxit WERNHERVS c. l. in qua quis cum fratris vidua nuptias contraxisse proponitur, nobis suppeditant genuina dispensationis aduersus legem diuinam exempla. Nam quamquam facile largior, matrimonia cum his personis non nisi post impetratam dispensationem iniri potuisse, id tamen non ideo factum puto, quod ius diuinum ea vetuit, sed quoniam leges humanae denuum eiusmodi coniunctiones reprobant. Videntur potius viri docti aduersus legem diuinam dispensationi locum esse ideo statuisse, quod humanas interpretationes a peregrinis principis Romanae graduum computationis repetitas, pro ipsa dispositione Diuina habuerunt. Id quod fieri, quoniam oppido falsum est, plane non debuisset. Nam hodie quidem constans interpretum opinio est, per hanc dispensationem tolli tantum impedimenta matrimonii iure humano inducta posse, neuti-

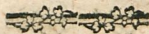
neutiquam vero ea, quae ex prohibitione diuina expressa oriuntur. Quod nec ipsi STRYCKIUS atque HORNIVS inficiantur, manifesto concedentes, humanam ab obligatione legum solutionem aduersus ius diuinum haud procedere, neque ab vlla hominis potestate diuinam legem immutari aut dispensando impediri posse. Vbi autem iure diuino expresse prohibitum legitur, vxoris defunctae sororis germanae filiam, aut sororis filiam seu neptem, aut concubinae vel etiam vxoris ipsam forem in matrimonium ducere? Sane cum in lege diuina morali *Leuit. XVIII.* et *XX.* quae in consanguinitatis et affinitatis impedimento dispensationis limites constituit, personae determinentur, quas inter nuptiae non consistunt, nulla vero graduum ratio habeatur; nec a paritate graduum principia legem diuinam interpretandi extendendique ad alias personas eodem quamuis gradu constitutas reperiri poterunt. Sic certe accurate docuit Vir inter nostrae aetatis ICtos in primis ecclesiastici iuris peritia excellens GEORG. LVD. BOEHMERVS *Princip. Iur. Can. lib. III. sect. II. tit. 6. §. 398.* Atque inde est, quod nuptiae, quae inter personas prohibitione diuina expressa non contentas incuntur, cuiusmodi sunt nuptiae cum defunctae vxoris sorore, sororisue filia vel nepte, cum defuncti mariti fratre, cum auunculo et patruo, cum auunculi vidua, et similes per dispensationem permitti queant, neque diuino iure incestuosae proprie vocari debeant. Quod quidem argumentum, quia latius iam sunt exsecuti, qui ex instituto ea de re disseruerunt, GEORG. HENR. AYRERVS *de iure dispensandi circa connubia sect. III. §. 27. seq. 10.* GEORG. PERTSCH *de iure dispensandi circa coniugium cum defuncti fratris uxore. 10.* DAV. MICHAELIS *von Ehe-Gesetzen Moses cap. 6.* pluribus exponere hic prorsus superfluum foret.

Examinantur rationes, quibus HORNIVS, STRVIVS atque BERGERVS natis e matrimonio vasalli cum dispensatione inito ius in beneficia succedendi vindicarunt.

Iam vero quod princeps attinet argumentum, in quo opera nostra versatur, etsi STRYCKII atque WERNHERI sententia, si prima tantum vice eam contemplatus fueris, magnam speciem probabilitatis prae se ferre videtur, eam tamen vel ideo amplecti nollem, quod rationibus vtriusque viri docti paulo diligentius examinatis opinionem hanc cum iis principiis, e quibus tota res diiudicari debet, prorsus non conuenire, mihi visus sum animaduertere. Nam quod Pontificis dispensatio, quam STRYCKIVS asserit admissionem quidem ad spiritualia neutiquam vero ad temporalia, quibus et successio in bona continetur, operari, aequae minus locum obtineat, atque in vniuersum Principis et territorialis domini concessio aut confirmatio ad infringendum agnatorum ius succedendi e pactis et maiorum providentia quaesitum, absque illorum consensu valere possit, quoniam iustum Principem non oporteat alteri invito ius semel quaesitum eripere; haec quidem et aliae eius generis obiectiones rem profecto non conficere, aut nobis secus sentientibus multum obesse poterunt. Manifesto potius apparebit ex iis, quae postea disputaturi sumus, admissis ad successionem in feuda eiusmodi natis, neque ipsum ius illud singulare, quo successio clientelaris regi solet, a successione in allodia plane diuersum, everti, neque fauorem agnatorum, quibus facultas succedendi e prima inuestitura et pactis ac providentia maiorum acquisita, inuitis haud adimenda, debilitari, aut imminui, modo rem
accu-

accurate et ex genuinis principiis aestimaueris. Verum tamen solis HORNII atque BERGERI rationibus non facile moueretur, ut natis e matrimonio, quod cum puella in gradu prohibito mediante Principis dispensatione initum, successione in beneficia deferendam statuerem. Alia enim adhuc argumenta oportet suppetere, quorum auctoritate id corroborari possit. Nam quod STRVVIVS atque HORNIVS faciunt discrimen inter liberos e matrimonio, quod ius diuinum damnat natos, et inter eos, quos parentes genuerunt e coitu a legibus humanis prohibito, utrisque tamen nuptiis approbante Principe contractis, id non praebet causam, cur illis ius in feuda succedendi neget, hos vero facultatis illius compotes reddas, et oportet ex ratione a nobis paulo ante allata in se correre. Deinde quem obuertit HORNIVS agnatorum, quibus ius e prima vel simultanea inuestitura quaesitum competit, nec iis inuitis auferri potest, fauorem, qui natos e nuptiis Iure diuino incestuosus a successione in feudum repellit, nonne is ipse etiam procreatis e matrimonio, quod humana iura prohibent, viam ad succedendi ius consequendum praeccluderet? si inde ratio petenda esset ad filios tales clientelaris successione expertes declarandos. Quod autem BERGERVS c. l. desumpsit argumentum a Principis potestate, qui eiusmodi liberis leuis notae maculam, quam vulgus iis inhaerere falso opinatur, cf. IO. GOTTL. HEINECCIUS *de leuis notae macula, in syllog. Exercit. num. XVII. p. 266.* abstergere, et in ciuilibus iuribus, inter quae et successio numeranda, eos legitime natis adaequare valet, id quamuis plausum mereri possit, si isti liberi adhuc vere incestuosi essent, quoniam tamen e matrimonio, quod ipsorum parentes cum Principis venia inierunt, editi sunt, neque sta-

tim ab initio illegitimae natiuitatis esse dici possunt, hic quidem non attendendum erit. Et sunt alia quoque circa hanc assertionem monenda. Non est communis interpretum opinio, vt vir doctus sibi persuasit, dispensationem non secus ac legitimationem per rescriptum Principis ante patris mortem successionem aequalem efficere, et vtramque adeo ius in clientelam succedendi operari. Nam si ROSENTHALIVM de feud. cap. VII. Concl. 19. num. 25. seq. exceperis a BERGERO etiam laudatum, qui vtrique eundem effectum tribuit, caeteros, quos inter sententiae suae defensores numerauit GALLIVM lib. II. Obs. 142. num. 13. seq. MEVIUM in Decis. Part. IX. dec. 126. nonnullosque a VULTEIO de feud. lib. I. num. 184. seq. et 197. excitatos, ne inuenimus quidem in vniuersum per Principis rescriptum legitimatos feudalis successionis participes fieri censuisse, nedum vt dispensationi hanc vim adscriptissent. MEVIUS ea de re prorsus non locutus est, sed tantum de legitimatis per rescriptum Principis, qui in bona auita seu gentilitia maxime in Bremensibus terris ante agnatos succedere valent. GALLIVS autem et si legitimatos per rescriptum Principis in feuda noua succedere posse putat, quia hoc modo nullum damnum agnatis infertur, cum in ea nihilofecius succedere haud queant, in feuda tamen antiqua (*Stammlehne*) in quae agnati e pactis et primi acquirentis prouidentia succedendi ius sunt nacti, non ab ipso agnato, qui filium naturalem legitimari curat, tali modo legitimatis successionem ante agnatos deferri posse haud statuit aliter, quam si domini directi et agnatorum consensus ad hanc legitimationem accesserit, quoniam iure quaesito priuari haud debent, quod adeo Principes adposita legitimationis rescripto clausula *saluo agnatorum iure* illis lubenter reserua-

ri volunt. Atque profecto quomodo existimandum est, ICROS rerum forensium peritissimos hanc assertionem suo assensu comprobare potuisse, cum potius adstipulati fuerint perantiquae fereque vsuali interpretationi Iuris Provincialis Alemannici *cap. 378.* (vid. BERGER *in Cod. Jur. Alem. Prouinc. et feud. p. 71. et 247.* et de SENKENBERG *Corp. Jur. Germ. Tom. II. p. 457.*) et, vti G. L. BOEHMERVS *Princ. Jur. Feud. Lib. I. Sect. I. cap. 7. §. 123. not. c.* scribit, iam inde a Seculo XIII. receptae, secundum quam legitimatos per rescriptum a successione feudali arceri, contra vero per connubium legitimatos ad eam admitti volunt; quamuis hunc locum IO. GOTHOFR. BAVERVS *in disp. de success. legitim. per nupt. exule in feud. §. 24.* fortasse non iniuria ne de successione quidem in feuda, sed de sola successione in allodia intellexerit, ipsamque hanc interpretationem tota contextus ratio, et Ius Feud. Alemannicum inter et Prouinciale metuenda pugna poscere videatur. Et cur Imperatores inter leges, quae obstare non debeant legitimatiōi spuriorum aliorumque liberorum illegitimorum, expresse meminissent textus *II. Feud. 26. §. 11.* qui etiam naturales ideoque et per rescriptum Principis legitimatos a successione in feudum repellit, si legitimatio haec in se ius succedendi in beneficia operaretur? Clare hoc admodum probat charta de ao. 1360. apud GLAFFEY *Tom. I. Anecd. num. 15. p. 33.* vbi Imp. CAROLYS IV. Petro de Faxoliuis eiusque heredibus masculis, quos Comites Lateranensis Palatii creauit, potestatem largiens legitimandi naturales et spurios, ut in feuda succedere possint, expresse addit verba: *Non obstante C. naturales in decima COLLATIONE, si de feudo fuerit controuersia, nec aliquibus aliis legibus.* Nec non decent litterae legitimatiōis ab IMP. RVPERTO ao. 1408.

Gerlaco Grans ad successionem hereditatis et bonorum feudaliū concessae, quarum verba apud 10. SCHILTERVM ad *Ius Feud. Alem. cap. 40. §. 4.* sic habent: *Et insuper feudorum mediocrium te reddimus capacem, quae NB. de voluntate Dominorum, a quibus deriuntur, poteris obtinere, non obstantibus Legibus, Statutis, Obseruantis, Consuetudinibus feudorum, vsibus scriptis et non scriptis, NB. et praesertim Capitulo Naturales in Rubrica, si de feudo controuersa fuerit, Collatione X. in Libro feudorum.* Porro etiam diploma ao. 1410. Cunzmanno de Ettendorff datum, cuius verba SCHILTERVS c. l. c. 40. §. 5. retulit, quae ita sonant: *Sunderlich sal in nit schaden das Gesetze und Gewonheit IN KEYSERLICHEN LEHEN-RECHTEN begriffen in dem Capitel das anfahet Naturals, in der Rubricken; Ob um Lehen Zweitracht were noch kein ander Gesetze IN KEYSERLICHEN LEHEN-RECHTEN oder anderswo begriffen,*

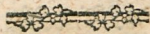
III.

Quid viris doctis occasione dederit dubitandi, an etiam natis e coniugio, quod speciali Principis lege clienti permiffum, beneficiaria successio deferri queat?

At nihilofecius tamen principis et rationi iuris, opinor, maxime conueniens erit, vt ipsi statuamus, natos e matrimonio prohibiti gradus cum venia Principis contracto beneficiāli successione frui debere, et mirabile profecto est, viros doctos, quorum opiniones recensuimus, hic fecus sentire potuisse. Verum quia nouerant e comubio tantum legitimo procreatos illius successions participes censerī, coeperunt fortasse dubitare, an editis quoque ex matrimonio, quod absque Principis permiffu incestuosum fuisset,

ca

ea patere posset, maxime cum et alii nonnulli, verbi causa
 ex incestu, e disparagio, nec non e matrimonio ad morga-
 naticam nati, (recte enim in textu *II. F. 26. §. 15.* particu-
 lam non male omissam substituit *CASP. BITSCHIVS in Comm.*
ad usus feud. lib. II. tit. 26. §. 15. num. 3.) porro adoptiui,
 quin etiam naturales, et hodie qui ab his, concubinato
 quippe per *Reform. Polit. de ao. 1530. tit. 33.* publice profligato,
 plane non differunt, spurii, vt iam vidit *PETR. GREGOR.*
THOLOSANVS syntagm. Iur. Vniuers. lib. 45. cap. 6.
 siue per subsequens connubium siue per rescriptum Principis
 legitimati sint, clientelaris successionis expertes habeantur.
 Sed quod hi in feuda non succedant, id descendit e
 prisca Germanorum moribus ac institutis, quae olim a
 Longobardis potissimum Italiae fines ingressis illinc illata,
 postea recentiori aetate in Iuris Feudalis Longobardici col-
 lectione migrarunt, et in ipsa etiam Germania medii aevi
 temporibus retenta fuerunt tanquam consuetudines, id
 quod satis probant notissima loca *II. F. 26. §. 8. 11. 15.*
VET. AVCT. de benef. cap. 1. §. 4. *IUS FEVD. SAX. lib. 1.*
art. 2. *IUS FEVD. ALEM. cap. 1. §. 4.* et latius deduxerunt,
 qui singulis hisce argumentis explicandis diligentem
 operam nauarunt *IO. GEORG. ESTOR in Diss. Vestigia Iuris*
Germanici in Iur. Can. c. 1. X. de spons. de odio in matrimo-
nia inaequalia et restrictio iure nobilitatis Germ. quoad connubia,
G. L. BOEHMERVS de impari matrimonio et iure liberorum ex
eo natorum circa successionem feudalem. *DAV. GE. STRVBEN*
von ungleichen Ehen, Tom. V. der Nebenst. p. 232--262. et
p. 560 -- 564. *ERN. FRID. KNORRIVS de success. adoptiuo-*
rum in feuda §. 15. et *IO. GOTTE. BAVERVS de successione le-*
gitimatorum per nuptias exule in feudis. Quis autem mihi
 ostendat legem, quae natos e persona in gradu prohibito,
 quam

quam quis Principe dispensante vxorem duxit, beneficii successione priuet? aut quo alio argumento a beneficialium consuetudinum analogia ducto illos hac facultate exuere sustineat? Obiter tantum moneo, verba *II. F. 26. §. 11. Naturales filii, licet postea fiant legitimi, ad successionem feudi nec soli, nec cum aliis admittuntur*: haud dubie tam de legitimatis per subsequens matrimonium, quam per Principis rescriptum intelligenda videri. Vix enim subest rationis quicquam, cur per interpretationem e Romano et Canonico iure petitam ad legitimatos per rescriptum vsu fori, de quo testantur HART. PISTORIUS, SAM. DE COCCEII, IVST. HENN. BOEHMERVS, IO. TOB. REINHARDVS, aliique plures, quorum libros partim Vir Perillustr. IO. STEPH. RÜTTERVS in *Prim. Lin. Iur. Princip. privati Lib. 1. c. 3. §. 32. not. f.*) partim BOEHMERVS *Princ. Iur. Feud. c. 1.* excitarunt, qui posterior hos et ipse secutus est, restricta sint. Et sane cum verba, ipso BOEHMERO non dissidente, indefinite posita sint, et omnes legitimati promiscue exclusi, lege ipsa non distinguente nulla Interpretum distinctione opus videtur. Silentio iam praetereo alia argumenta a BAVERO e praecis Germanorum institutis ac moribus petita, quibus euicit, per nuptias legitimatis successionem patere prorsus non potuisse. Contra haec quidem etsi nouissime disputavit, qui in primis aduersus BAVERVM insurrexit IO. LVD. IVST. GREINEISSEN in *Diff. de success. in feudum filiis per subsequens matrimonium legitimatis haud deneganda*, quam praefide IO. ERDM. SCHMIDIO in Ienenſi Academia defendit, vereor tamen vt hanc sententiam euertiterit, neque ipsa omni fori vsu destituta dici potest. Nam a regia Cancellaria Iustitiae Hannouerana ao. 1760. in Principatu Grubenhagenensi, vbi constitutio Henrici Iulii de ao. 1593. et *Re-*
cess.

*cess. Gandersheimensis de ao. 1607. art. 31. in Tom. IV. Corp. Constit. Calemb. p. 32. 49. qua vtraque prouinciali lege alioquin legitimitati per connubium a successione in feuda excluduntur, prorsus non valent, sed tota res e Iure feudali Longobardico debebat aestimari, per nuptias legitimito feuda patris abiudicata sunt, quam sententiam quoque Facultas Iuridica Vniuersitatis Rostochiensis ao. 1762. adiectis idoneis rationibus confirmauit, quas videre est ap. STRVBEN in *Rechtl. Bedenken Tom. III. Bed. 53.**

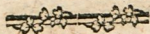
V.

Nati e nuptiis clientum, qui Principis dispensationem consecuti sunt, in feuda succedunt, quia sunt legitimi, nec ea re agnatis damnum infertur.

Sed vt redeamus nunc, vnde digressi sumus, profecto inde, quod non nisi e matrimonio legitimo geniti in clientelas succedant, natis eiusmodi, de quibus nos loquimur, non poterit successio in clientelas negari. Nam hi ipsi, vti in vniuersum, ita nec intuitu feudorum illegitimi sunt, cum ipsum matrimonium, e quo nati, non fuerit illegitimum. Parum profecto reuerenter de Principis potestate iudicare, quin etiam maiestatem illius violare puto eum, qui nuptias cum dispensatione initas tanquam illegitimas impugnat, et natis ex illis quaestionem status mouet, quandoquidem Princeps veniam largiendo vxorem, quae ob nimiam cognationem in matrimonio haberi haud poterat, ducendi, nihil aliud agit, quam vt ciuem ab obligatione legum, quae gradus nuptiarum prohibitos definiunt, immunem declararet, id quod ipsi ex potestate leges ferendi, et ab iis, quemcunque velit, soluendi datum esse debet. Quod

C

etsi

etsi quoque aduersarii sunt facile concessuri, quo tamen af-
 fertioni aliquis color quaeratur, sub quo e tali connubio
 orti nihilofecius a successione in feudum repellantur, fauo-
 rem agnatorum obuertunt, quorum in detrimentum a va-
 fallo nihil tale fieri citra eorum consensum possit, id autem
 agi, si hic personam in gradu a legibus Principis sui prohi-
 bito, quantumuis mediante dispensatione vxorem duceret.
 At enim vero, vt etiam huic obiectioni obuiam eamus,
 quomodo poterunt agnati queri de iure in feudum succe-
 dendi, quod e pactis et prouidentia maiorum sunt nati,
 ipsis erepto aut certe deminuto? Profecto cum agnati, aut
 iis in locis, vbi simultanea inuestitura obtinet vsu, coinue-
 stiti, extinctis demum vasallo eiusque descendentibus ma-
 sculis e legitimo connubio ortis successione iure in feudo
 gaudeant, nati autem e nuptiis, quas vasallus propter le-
 gum ciuiliu impedimenta aliter, quam Principis consen-
 su, contrahere haud poterat, illegitimi non habeantur; hos
 a iure illo remouere, aut praerogatiuam prae iis in succes-
 sione postulare non valebunt. Et quid refert agnatorum,
 siue vasallus vxorem ducat, quam statim per leges ei ha-
 bere licet, siue eam, quacum imperata demum Principis
 dispensatione nuptias celebrare potest? Vnde et hic super-
 fluae erunt rationes, quibus WERNHERVS *c. l.* exclusis li-
 beris vasalli e tali connubio ortis successione statim agna-
 tis deferendam esse contendit. Neque enim hic Princeps
 dispensatione sua dicendus est ius semel quaesitum agnatis
 inuitis ademisse, quippe qui tale nondum habebant, sed
 tunc tantum habituri fuissent, si liberi hi illegitimi forent,
 quales tamen post acceptam dispensationem non sunt, vt
 taceam huc prorsus non quadrare argumenta e Iure Roma-
 no *L. 62. D. de Pact. L. 2. §. 20. et 16. D. ne quid in toto
 publ.*

publ. L. 4. C. de emanc. lib. ducta, quibus in locis dicitur, non licere Principi subditorum iura euertere, cum aliud sit subditum esse aliud vasallum, et a neutro ad alterum conclusio fieri debeat.

§. VI.

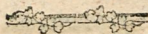
Nec admissis ad successionem clientelarem filiis vasalli e coniunctione post impetratam Principis dispensationem inita, domini directi iura minuuntur, siue vasallus domino simul tanquam Principi subdit, siue ei non pareat, siue denique dominus directus et vasallus eundem Principem habeant.

Nec temere quis dicat, admissis ad successionem feudalem eiusmodi liberis iura domini directi imminui, cum statim tali matrimonio non contracto, nec natis ex eo extantibus, feudum tanquam apertum prius in manus domini potuisset recidere. Nam et huic obiectioni facile potest occurri. Verum hic potissimum tres illae species a se inuicem probe erunt distinguendae. Aut enim dominus directus vasallo simul imperat, quoniam ille Princeps, hic subditus. Aut inter vtrumque nulla ynquam alia, quam quae clientelari conuentione constitui solet, obligatio contracta. Aut denique tam dominus, quam cliens simul eidem Principi dispensanti obtemperant. At nulla tamen harum specierum aliam causae nostrae decisionem poscet. Quodsi enim dominus directus simul vasalli Princeps ob iurisdictionem ecclesiasticam, quae ipsi in vasallum, in illius territorio ac regione habitantem competit, dispensationem hanc impertiit, statim de re omni transactum erit, et ne mente quidem fingi poterit deminutio iurium directi domini.

Nam dominus simul Princeps poterat dispensationem hanc negare, quod cum haud fecerit, sibi debet imputare, siquidem volenti non fit iniuria. Verum hic non immerito aliquis quaerere potest, anne matrimonii huius cum dispensatione initi effecta impugnare natisque exinde ius in feudum succedendi in dubitationem vocare possit, alius Princeps nullam dispensationem largitus, a quo idem vassallus bona sub feudi lege tenet, et licet in illius territorio domicilium non habeat, caeterum tamen siue tantum ob bona clientelaria superioritati huius territoriali obnoxia simul illi pareat subditus, Landsassiatu nempe minus pleno suscepto, ad reale homagium obstrictus, siue adeo tanquam plenus Landsassius, praestito quippe homagio personali, forum subiectionis etiam in causis personalibus non feudali- bus agnoscere teneatur, quae peculiaris territoriorum Germaniae obseruantia olim in Marchionatu Brandenburgico ante sublatum nexum feudalem obtinuit, neque solum adhuc hodie in Brunsvicensibus et Hassiacis terris, sed et in Luneburgico ducatu, quin etiam in ipsa Saxonia Electorali viget, vbi adeo ad simultanee inuestitos eorumque liberos vtriusque sexus extensa, vt testantur auctores a BOEHMERO *c. 1. lib. 1. Sect. II. c. 1. §. 219. c. et d.*) laudati, et quibus de LVDOLFF *in Symphor. Cameral. Tom. II. Part. 2. num. 2. FRID. ES. PVFFENDORFIUM de Iurisdic. Germ. Part. III. S. 3. c. 1. §. 13.* et de BERGER *in Decis. num. 283.* addere liceat. Sed nec hoc fieri posse putamus. Etenim cum matrimonium, cuius validitas aequae ac caeterorum pactorum semper e loco, vbi inita sunt, aestimanda, in territorio, vbi vassallus commoratur, aut in se legitimum, aut certe a Principe peculiari ex causa valorem nactum esset; etiam exterus Princeps, cuius quis vassallus simul ac subdi-
tus

tus est, licet in eius territorio haud domicilium constituerit, illud ratum habebit, liberosque exinde natos pro legitimis agnoscet. At enimvero nec dominus directus, si ipsum inter et vasallum omne negotium intra nudae beneficiariae conuentionis fines substitit, et cliens alius plane Principis potestati territoriali subiectus sit, quod in regula sic se habet, cum dominum directum inter et Principem aequae ac vasallum et subditum magna differentia intercedat, quam latius excussit IO. HENR. HILDEBRANDVS *de vasallagio subiectionem non inferente*: poterit obmouere, iuribus domini sui detrahi quicquam per matrimonium vasalli cum Principis huius dispensatione contractum, et liberis ex eo extantibus, qui succedere cupiunt tanquam legitimi, retardari aperturam feudi, cuius casus alioquin citius contingere potuisset. Nam cum dominus legitimus ad successionem in feuda semper admittere teneatur, nati autem e tali connubio legitimorum natalium iure gaudeant, neque vllibi a legibus in feuda successionis expectes sint declarati, praeterea vero ad dominum directum plane non referat, siue vasallus, cui in vniuersum nuptias ineundi facultate haud sit interdictum, personam statim per leges Principis sui habere permissam, siue aliam mediante Principis dispensatione vxorem duxerit, sane quomodo possit dominus directus natis ex hoc matrimonio sub obtentu, quod iura sua minuantur, successionem in feudum negare, non intelligo. Neque enim domini directi, sed solius Principis, qui iurisdictione ecclesiastica in vasallum gaudet, est, aestimare, an matrimonium legitimum sit, et si tale non sit, ei valorem iusti connubii tribuere. Multo minus autem dominus directus, si ipse et vasallus eidem Principi obtemperant, vti sunt comites nonnulli alterius terri-

ritoriali iuri subiecti, et adeo nobiles mediati quidam, a quibus etiam nobiles feuda tenent, vt probant exempla, quae recensuerunt auctores a BOEHMERO *c. l. Lib. 1. sect. 1. cap. 4. f. 84. b)* laudati, quibus addimus STRYBEN *in Rechl. Bedenk. Tom. II. Bed. 142.* poterit his liberis facultatem in clientelam succedendi dubiam reddere. Nam hic quidem, vtpote simul subditus Principis a quo vasallus dispensationem consecutus est, si reniteretur, natisque ex isto connubio successionem in beneficium deferri nollet, supremam Principis potestatem tanquam in se met ipsum haud agnosceret, propter hunc contemptum adeo puniendus,

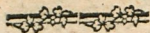
VII.

Nati e matrimonio cum dispensatione Pontificis inito adeo in feuda in territoriis Germaniae Principum Protestantium sita succedunt, si formula prouinciae et mores curiarum patiantur, clientelas a catholicis possideri.

Atque in vniuersum vt dicam, quod sentio, quam in regionibus Protestantium Principes et Euangelici status ex politia ecclesiae Euangelicae ob iura regiminis ecclesiastici reseruata exercent dispensandi aduersus impedimenta matrimonii humano iure inducta potestatem, in terris autem Catholicorum, vbi Romanae ecclesiae sacra dominantur, Pontifex, qui difficultates a Iure Pontificio nuptiis obiectas remouere, et Germaniae quoque Episcopis eius rei facultatem in nonnullis speciebus in singula quadriennia concedere solet. cf. ANACL. REIFFENSTVEL *in Iur. Can. Tom. IV. p. 127. 128.* eam et dominus feudi agnatique, quod effecta illius atque ius liberorum e tali matrimonio progenitorum in beneficium succedendi attinet, ratam habere tenentur.

Vnde

Vnde etiam facile poterit responderi ad quaestionem, quam mouet IUST. HENN. BOEHMERVS ad CORVINI *Ius Canon. lib. II. tit. XIII. §. 73. 2*) an liberi ex matrimonio cum dispensatione Pontificis inito nati in Germania in bona in territoriis Protestantium sita iure feudi succedere valeant? Nam cum hoc matrimonium a Pontifice, cuius ecclesiasticae iurisdictioni omnes Pontificiorum sacris addicti, ipsorumque Protestantium Principum subditi catholici subsunt, valorem nactum, ideoque statim ab initio legitimum esset, et liberi exinde nati legitimi habeantur, ad successionem autem in beneficium ii, qui sunt legitimorum natalium admittantur, haud dubie hi liberi, si caeteroquin formula territoriorum Germaniae, quae Principes Protestantes possident, eorumque clientelarium curiarum mores ferant, ut catholici feuda teneant, iis successionis iure potiri poterunt. Nam quae BOEHMERO fortasse occasione ea de re dubitandi dederat Instrumenti Pacis Osnabrugensis Caesareo Suenici dispositio *Art. V. §. 48.* vbi sancitum, ut ius dioecesanum et tota iurisdictiono ecclesiastica cum omnibus suis speciebus contra Augustanae confessionis Electores, Principes, Status, (comprehensa libera Imperii Nobilitate) eorumque subditos, tam inter Catholicos, et Augustanae confessioni addictos, quam inter ipsos solos Augustanae confessionis Status usque ad compositionem Christianam dissidii religionis suspensa sit, et intra terminos territorii cuiusque ius dioecesanum et iurisdictiono ecclesiastica se contineat: ea tantum abest, ut nostrae opinioni obesse possit, ut potius huc plane non pertineat. Nam quod Germaniae Principes Augustanae confessioni addicti, natos e matrimonio tali ad successionem in feuda, in suis territoriis sita, admittere teneantur; modo formula prouinciae et mos curiae

riae feudalis non repugnent, exinde nondum statim inferri debet, a Pontifice quoque ecclesiasticam iurisdictionem in eorum territoriis exerceri, aut hoc ipso hanc potestatem ei adeo tribui. Id tantum conceditur, sine quo res nec expediri potest, nempe quoniam nati e matrimonio, quod catholici intra gradum iure Pontificio prohibitum cum Pontificis dispensatione inierunt, quamque ab Euangelicis Principibus adipisci nequibant, quippe non horum, sed solius Pontificis iurisdictioni ecclesiasticae subiecti, legitimi censentur, cum ipsae hae nuptiae statim ab initio non illegitimae fuerint, his quoque in feuda successionem, quae legitimis defertur, patere posse. Quae cum ita sint, nec videtur opus esse cautione, quam forte quis commendat, ut vassallus personam in gradu prohibito vxorem ducturum, post impetratam Principis dispensationem, etiam domini directi et agnatorum in has nuptias consensum nancisci studeat ad auertendas difficultates, quae alioquin filiis suis obici possent. Nam hoc quidem consensu ob rationes a nobis iam allatas prorsus non indiget. Et quid? cum Principes nostri Imperii Romano Germanici Catholici, quando matrimonium intra gradum iure Pontificio prohibitum inire volunt, Pontificis, cuius in causis matrimonialibus ecclesiasticae iurisdictioni subsunt, dispensatione indigeant cf. IVST. HENN. BOEHMERVS in *Iur. Eccles. Protest. Lib. IV. tit. 14. §. 42. sequ. Tom. IV. p. 182. seq.* nonne admittitur hac STRYCKII atque WERNHERI sententia etiam filiis illorum Principum e tali connubio natis, Imperator tanquam feudorum imperii prodominus et agnati sub obtentu, quod parentum nuptiae citra eorum consensum celebratae ius succedendi in prouincias ac territoria, quae sub lege feudi ab Imperatore et Imperio recognoscuntur, in controuersiam vocare

vocare possent? Et nonne tunc quodammodo durioris conditionis forent, quam filii Euangelicorum Principum, quibus intuitu successione in feuda imperii eiusmodi difficultates neque ab Imperatore, neque ab agnatis obiici possunt, propterea quod hi Principes, matrimonium intra gradum lege humana veritum inituri, nulla prorsus dispensatione opus habent, quippe supra eam, sicuti supra ipsam legem prohibitiuam constituti, et hac in causa adeo ab ipsa caesarea iurisdictione exempti (10. PETR. de LVDEWIG *de praecipuo Principis Evangelici cap. XII. p. 45. sequ.* Vir Ill. 10. CHRIST. HENR. de SELCHOW *Elem. Iur. Publ. Tom. II. sect. 2. tit. 1. §. 543.* et quos laudauit PÜTTERVS *c. l. lib. II. cap. 1. §. 70. a.*) ita, vt, si conscientiae ipsorum haud videatur repugnare, ne ad legem quidem diuinam Mosaicam hac in re obseruandam cogi queant. Haec si uterque vir doctus satis caute antea perpendissent, si e sententia, quam tuiti sunt, manifesto consequi ac colligi ea, quae ad clientes, quorum conditio non omnium eadem, sed status varius, dignitates diuersae, accommodari nullatenus possunt, diligenter praecidissent, profecto rationibus longe aliter subductis, eam ipsi prorsus relicturi fuissent.

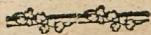

D

PRAE.

PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
VIRO
FRIDERICO LVDOVICO STIEGLITZ
LIPSIENSI
S. P. D.
CHRISTIANVS RAV

Cum academicorum studiorum cursum fere emensus ex more scholae ad cathedram speciminis diligentiae atque profectuum edendi causa a me perducere velles, uti ea in re amicissimorum commilitonum desiderio nunquam deesse soleo, ita et huic TVAE voluntati tanto lubentius obsequium praestandum duxi, quanto honorificentius mihi met ipsi futurum intelligebam in publicum prodire cum viro tali, quem praeter natalium splendorem et gloriam maiorum, AVI et PATRIS, quorum utriusque praecleara in rempublicam Lipsicamque civitatem merita hodie optimus quisque laudat ac veneratur, ipsae etiam propriae, nascendi praerogativa longe excellentiores animi ingeniique doctes, discendi cupiditas, elegantia doctrinae, morumque suavitatis insigniter conspicuum, et cunctis, qui virtutem satis aestimare norunt, egregie commendabilem reddunt. Disputandi argumentum praebuit clientelaris iuris disciplina, cuius notitiam cum TIBI eadem diligentia paraveris, qua ad caeteras prudentiae partes incubuisti, spes mihi non potest non certissima esse, TE libellum hunc tam strenue ac fortiter esse defensurum, ut ingenii TVI dexteritas atque doctrinae ubertas, quae mihi quidem alio iam tem-

tempore innotuerunt, per hanc occasionem aliis quoque patefactas
iustis laudibus ornentur, atque condecorentur. Caeterum hunc
diem *DOMINI TVAE* solemnem ex animo gratulor non *TI-*
BI solum, sed etiam potissimum *INDVLGENTISSIMAE*
MATRI TVAE, quae, cum sit *TVI* amantissima, summam
profecto ex hoc *TVO* die capiet voluptatem. Gratulor vniuersae
TVAE familiae, quae ipsa hodie de *TE* magnopere laetabitur,
et a *TVA* virtute magnum aliquando sibi ornamentum promittit.
Opto vehementer, ut diuina providentia diligentiam *TVAM* mox
praemiis amplissimis ornet, atque *TE* saluum incolumemque in de-
cus familiae *TVAE*, in patriae reiique publicae emolumentum
tueatur atque conseruet omni bonorum, quae a diuino numine
hominibus euenire possunt, genere auctum et cumulatum Ita vale,
meque *TVI* studiosissimum mutuo amore complectere. Scripsi
in Lipsica Litterarum Vniuersitate ad d. xiv. Iun. A. C.
C1010CCLXXVII.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

P. 288.

ULB Halle

005 377 420

3

A. J. num. 8.
~~1777/40.~~

DE NATIS
EX MATRIMONIO VASALLI
CVM DISPENSATIONE PRINCIPIS
INITO A SVCCESIONE IN FEVDA
HAVD EXCLVVIS

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE
PRAESIDE

CHRISTIANO RAV

I. V. D. ET PROF. PVBL. EXTRAORD.

A. D. XIX. IVNII MDCCLXXVII

H. L. Q. C.

DISPVTABIT

FRIDERICVS LVDOVICVS STIEGLITZ
LIPSIENSIS

LIPSIAE
EX OFFICINA LANGENHEMIA

